

Bezpieczeństwo pożarowe :

➤ **W DOMU**

➤ **W SZKOLE I PRZEDSZKOLU**

Państwowa Straż Pożarna radzi

<http://www.mazowsze.straz.pl>

Opracowano :
w Wydziale Kontrolno-Rozpoznawczym
Komendy Wojewódzkiej
Państwowej Straży Pożarnej
województwa mazowieckiego

W a r s z a w a, l u t y 2 0 0 4

Zasady bezpieczeństwa pożarowego

W związku z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa pożarowego w budynkach mieszkalnych oraz szkołach i przedszkolach zabronione jest:

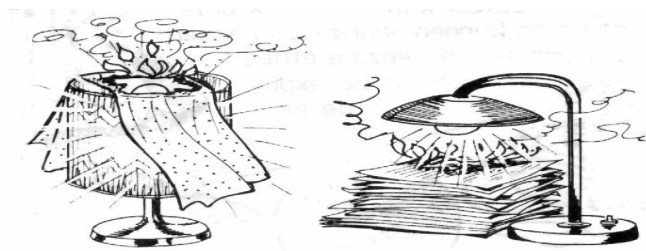
1. *Używanie ognia otwartego, palenie tytoniu i stosowanie innych czynników mogących zainicjować zapłon występujących materiałów*

2. *Użytkowanie instalacji, urządzeń i narzędzi niesprawnych technicznie lub w sposób niezgodny z przeznaczeniem albo warunkami określonymi przez producenta, jeżeli może się to przyczynić do powstania pożaru, wybuchu lub rozprzestrzenienia ognia,*
3. *Garażowanie pojazdów silnikowych w pomieszczeniach nie przeznaczonych do tego celu, jeżeli nie opróżniono zbiornika paliwa pojazdu i nie odłączono na stałe zasilania akumulatorowego pojazdu ,*
4. *Przechowywanie materiałów palnych oraz stosowanie elementów wystroju i wyposażenia wewnątrz z materiałów palnych w odległości mniejszej niż 0,5 m od:*
 - a) *urządzeń i instalacji, których powierzchnie zewnętrzne mogą nagrzewać się do temperatury przekraczającej 100 °C ,*
 - b) *linii kablowych o napięciu powyżej 1 kV, przewodów uziemiających oraz przewodów odprowadzających instalacji piorunochronnej oraz czynnych rozdzielnic prądu elektrycznego, przewodów elektrycznych siłowych i gniazd wtykowych siłowych o napięciu powyżej 400 V,*
5. *Użytkowanie elektrycznych urządzeń grzewczych ustawionych bezpośrednio na podłożu palnym, z wyjątkiem urządzeń eksploatowanych zgodnie z warunkami producenta ,*

6. *Stosowanie na osłony punktów świetlnych materiałów palnych, z wyjątkiem materiałów trudno zapalnych, jeżeli zostaną umieszczone w odległości co najmniej 0,05 m od żarówki ,*

7. *Instalowanie opraw oświetleniowych oraz osprzętu instalacji elektrycznych, jak: wyłączniki, przełączniki, gniazda wtyczkowe, bezpośrednio na podłożu palnym, jeżeli ich konstrukcja nie zabezpiecza podłoża przed zapaleniem ,*
8. *Składowanie materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących ewakuacji lub umieszczanie przedmiotów na tych drogach w sposób zmniejszający ich szerokość albo wysokość poniżej wymaganych wartości ,*
9. *Zamykanie drzwi ewakuacyjnych w sposób uniemożliwiający ich natychmiastowe użycie,*
10. *Lokalizowanie elementów wystroju wnętrz, instalacji i urządzeń w sposób zmniejszający wymiary drogi ewakuacyjnej poniżej wartości wymaganych w przepisach techniczno-budowlanych ,*
11. *Uniemożliwianie lub ograniczanie dostępu do:*

- a) *gaśnic i urządzeń przeciwpożarowych ,*
- b) *źródeł wody do celów przeciwpożarowych ,*
- c) *urządzeń uruchamiających instalacje gaśnicze i sterujących takimi instalacjami,*
- d) *wyjść ewakuacyjnych,*
- e) *wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego oraz kurków głównych instalacji gazowej ,*

12. *Przechowywanie cieczy łatwo zapalnych o temperaturze zapłonu poniżej 21 °C (benzyna, rozpuszczalniki, alkohol etylowy itp.) w ilości ponad 10 litrów i cieczy o temperaturze zapłonu 21 °C do 55 °C (nafta, olej napędowy, terpentyna) w ilości ponad 50 litrów, a w mieszkaniach odpowiednio 5 i 20 litrów cieczy.*

Bezpieczeństwo użytkowania urządzeń i instalacji gazowych w budynkach

Zagrożenia mogące powstać przy użytkowaniu gazu wynikają przede wszystkim z braku należytej dbałości o instalację i urządzenia gazowe. W celu uniknięcia pożaru czy wybuchu gazu lub ograniczenia ich skutków należy się kierować niżej wymienionymi zasadami:

1. *Użytkownicy zobowiązani są do utrzymywania instalacji gazowej w dobrym stanie technicznym (nie dopuszczać do uszkodzeń mechanicznych i korozji) ,*
2. *Gazomierz znajdujący się poza lokalem odbiorcy powinien być przez niego zabezpieczony przed osobami niepowołanymi ,*
3. *Wszystkie odbiorniki gazu powinny być utrzymane w czystości i dobrym stanie technicznym (pojawienie się sadzy, lub żółty płomień na palniku to oznaki wadliwego spalania gazu) ,*
4. *Odbiorniki gazu powinno się eksploatować zgodnie z instrukcją producenta (np. nie wolno używać kuchenek gazowych do ogrzewania pomieszczeń) ,*
5. *Włączone odbiorniki gazu powinny być na bieżąco kontrolowane, chyba, że ich konstrukcja jest przystosowana do pracy bez dozoru ,*
6. *Gotowane ciecze na kuchenkach gazowych również należy kontrolować w celu uniknięcia wykipień, zgaszenia płomienia i niekontrolowanego wypływu gazu. Po zakończeniu pracy należy dokładnie zakręcić kurek gazowy ,*

7. *Właściciel budynku lub zarządzający budynkiem co najmniej raz w roku powinien wykonać przegląd techniczny i badanie szczelności instalacji gazowej oraz sprawdzić drożność przewodów kominowych. Czynności te mogą wykonać osoby posiadające odpowiednie uprawnienia,*

8. *Zabronione jest dokonywanie samowolnie we własnym zakresie przeróbek , napraw instalacji i urządzeń gazowych oraz podłączeń dodatkowych odbiorników gazu bez uzgodnienia z rozdzielnią gazu ,*
9. *Użytkownikom urządzeń gazowych nie wolno pobierać gazu z pominięciem gazomierza, przerabiać, naprawiać, malować gazomierzy oraz zatykać otwory wentylacyjne i nawiewne w pomieszczeniach, w których zamontowane są odbiorniki gazu ,*
10. *Do zasilania urządzeń gazowych może być stosowany gaz płynny w butlach (propan-butan), pod warunkiem instalowania w jednym mieszkaniu, w warsztacie lub lokalu użytkowym nie więcej niż dwóch butli, przyłączonych do urządzeń gazowych , o zawartości gazu do 11 kg każda :*
 - *butle powinny być umieszczone w odległości co najmniej 1,5 m od urządzeń promieniujących ciepło (grzejniki, piece itp.), z wyłączeniem zestawów kuchni gazowych oraz ogrzewaczy promiennikowych i konwekcyjnych z szafkami na butle,*
 - *butle należy umieszczać z dala od urządzeń powodujących iskrzenie,*
 - *butle należy instalować w pozycji pionowej oraz zabezpieczyć przed uderzeniem, przewróceniem lub przypadkowym przemieszczeniem,*
 - *temperatura pomieszczeń, w których instaluje się butle nie może przekroczyć 35 °C .*

Zasady postępowania w przypadku pożaru w budynku mieszkalnym

Pożar w budynku mieszkalnym powstać może w pomieszczeniach mieszkalnych, piwnicach, poddaszach, zsypach, pionach instalacji elektrycznych oraz innych instalacji ocieplanych materiałem palnym.

W przypadku zauważenia pożaru należy niezwłocznie zaalarmować osoby przebywające w strefie zagrożenia oraz wezwać straż pożarną (tel. 998).

Po wykrceniu **numeru alarmowego straży pożarnej 998** i zgłoszeniu się dyżurnego należy spokojnie i wyraźnie podać:

- swoje imię i nazwisko, numer telefonu, z którego nadawana jest informacja o zdarzeniu,
- adres i nazwę obiektu,
- co się pali, na którym piętrze,
- czy występuje zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego.
- po podaniu informacji nie odkładać słuchawki do chwili potwierdzenia przyjęcia zgłoszenia.

Przyjmujący może zażądać:

- potwierdzenia zgłoszenia poprzez oddzwonienie,
- dodatkowych informacji, które w miarę możliwości należy podać.

Największe zagrożenie dla osób przebywających w pobliżu pożaru niesie ze sobą zadymienie poziomych i pionowych dróg ewakuacji.

W przypadku pożaru we własnym mieszkaniu należy:

- wyprowadzić z mieszkania dzieci i osoby niepełnosprawne,
- w zależności od zaistniałej sytuacji podjąć działania gaśnicze, wyłączyć dopływ gazu i energii elektrycznej, nie otwierać okien,
- jeśli ugaszenie pożaru we własnym zakresie jest niemożliwe, opuścić mieszkanie zamykając drzwi jedynie na klamkę,

Uwaga!

Nie można dopuścić do odcięcia przez pożar drogi wyjścia z mieszkania.

- zaalarmować straż pożarną i osoby znajdujące się w sąsiednich lokalach.
- w przypadku odcięcia drogi wyjścia z mieszkania udać się do pomieszczenia najdalej usytuowanego od pożaru posiadającego okno lub balkon zabierając ze sobą (jeśli jest to możliwe) mokry koc zamykając za sobą drzwi do innych pomieszczeń na klamkę. Wezwać pomoc przez okno lub z balkonu, a w przypadku silnego wzrostu temperatury i zadymienia położyć się na balkonie pod oknem i okryć szczelnie kocem lub innym okryciem.

W przypadku pożaru w mieszkaniu sąsiednim lub na niższej kondygnacji oraz zadymienia korytarza i klatki schodowej należy:

- pozostać w domu zamykając drzwi wejściowe do mieszkania jedynie na klamkę,
- zakręcić zawór gazu, wyłączyć wszystkie odbiorniki energii elektrycznej,
- w celu niedopuszczenia do przenikania dymu i wysokiej temperatury przez drzwi wejściowe do mieszkania należy zabezpieczyć otwory i nieszczelności drzwi (np. mokrym ręcznikiem),
- przygotować zapas wody do gaszenia lub chłodzenia elementów konstrukcyjnych i wyposażenia,
- w razie potrzeby wzywać pomocy przez otwarte okno lub balkon.

W przypadku pożaru na wyższej kondygnacji należy pozostać w mieszkaniu lub opuścić je na wezwanie kierującego akcją gaśniczą zamykając drzwi wejściowe do mieszkania na klucz.

Niezależnie od powyższych wskazań, po przybyciu straży należy bezwzględnie podporządkować się poleceniom kierownika akcji ratowniczo-gaśniczej.

Mimo, że przepisy przeciwpożarowe nie nakładają na użytkowników mieszkań wymagań w zakresie ich zabezpieczenia w sprzęt i urządzenia przeciwpożarowe – w celu ograniczenia ilości pożarów w mieszkaniach i ich skutków, Państwowa Straż Pożarna postuluje aby użytkownicy mieszkań wyposażali je w podstawowe urządzenia zabezpieczające, takie jak :

- autonomiczne czujki dymu (posiadające zasilanie bateryjne) – umożliwiające już przy pierwszych oznakach pożaru zaalarmowanie sygnałem akustycznym osób przebywających w mieszkaniu i w sąsiednich mieszkaniach. Jest to szczególnie istotne w czasie nieobecności mieszkańców w domu lub w porze nocnej,
- detektory gazu ziemnego – instalowane w pomieszczeniach kuchennych,
- detektory tlenku węgla – instalowane w łazienkach z tzw. piecem kąpielowym,
- gaśnice proszkowe (ABC) 2 lub 1 kg – umieszczane w miejscach łatwo dostępnych i znanych wszystkim domownikom (najlepiej w przedpokoju), zabezpieczone przy tym zarówno przed uszkodzeniami mechanicznymi jak i przed dostępem małych dzieci.

Przedkładając powyższe pod rozwagę należy podkreślić, że wyposażanie mieszkań w szczególności w autonomiczne czujki dymu oraz podręczny sprzęt gaśniczy jest obecnie standardem w zabezpieczeniu mieszkań w krajach zachodnich.

Informujemy również, że szacunkowy koszt wyposażenia mieszkania we wszystkie wyżej wymienione zabezpieczenia nie powinien przekroczyć kwoty 300 ÷ 400 zł.

Zasady postępowania oraz ewakuacji **w przypadku pożaru w szkole lub przedszkolu**

Zasady postępowania i alarmowania w przypadku zauważenia pożaru w szkole lub w przedszkolu są podobne jak opisane wyżej zasady postępowania i alarmowania dla budynku mieszkalnego.

Natomiast ewakuację z budynku szkoły lub przedszkola należy podjąć po ocenie przez kierującego akcją ratowniczą (zarządzającego obiektem), czy rzeczywiście istnieje taka potrzeba.

Podstawowym obowiązkiem wszystkich osób przebywających w budynku w przypadku powstania zagrożenia, jest współpraca oraz bezwzględne podporządkowanie się poleceniom kierującego akcją ratowniczą, który do czasu przybycia jednostek Państwowej Straży Pożarnej musi zorganizować ewakuację ludzi i mienia. Osoby nie biorące udziału w akcji ratowniczej powinny ewakuować się najkrótszą oznakowaną drogą ewakuacyjną poza strefę objętą pożarem lub na zewnątrz budynku.

Wszyscy uczestniczący w ewakuacji, a w szczególności organizujący działania ewakuacyjne powinni pamiętać że :

- w pierwszej kolejności ratuje się zagrożone życie ludzkie – ewakuację rozpoczyna się od tych pomieszczeń (lub stref), w których powstał pożar lub które znajdują się na drodze rozprzestrzeniania się ognia oraz z tych pomieszczeń (lub stref), z których wyjście lub dotarcie do bezpiecznych dróg ewakuacji może być odcięte przez pożar, zadymienie lub inne zagrożenie,
- zabronione jest wykorzystywanie dźwigów (wind) do celów ewakuacji – ewakuację z wyższych kondygnacji należy prowadzić klatkami schodowymi,
- należy wyłączyć dopływ prądu do pomieszczeń i stref objętych pożarem,
- należy usuwać z zasięgu ognia wszelkie materiały palne, cenne urządzenia, walory itp.,
- należy przeciwdziałać panice wśród osób przebywających w budynku, wzywając do zachowania spokoju, informując o drogach ewakuacji oraz roztaczać opiekę nad potrzebującymi pomocy,
- w przypadku odcięcia dróg ruchu dla pojedynczych osób lub grupy dzieci, należy niezwłocznie dostępnymi środkami, bezpośrednio lub przy pomocy osób znajdujących się na zewnątrz odciętej strefy powiadomić kierującego akcją ratowniczą,
- osoby odcięte od dróg wyjścia, a znajdujące się w strefie zagrożenia, należy zebrać w pomieszczeniu najbardziej oddalonym od źródła zagrożenia i w miarę posiadanych środków i istniejących warunków, ewakuować z zewnątrz przy pomocy sprzętu przybyłych jednostek Państwowej Straży Pożarnej,
- wchodząc do pomieszczeń lub stref silnie zadymionych, przyjmować pozycję pochyloną (jak najbliższej podłogi) oraz zabezpieczać drogi oddechowe prostymi środkami (np. zmoczonym w wodzie materiałem),
- podczas przechodzenia przez silnie zadymione odcinki dróg ewakuacyjnych należy poruszać się wzdłuż ścian, aby nie stracić orientacji co do kierunku ruchu,
- nie należy otwierać bez koniecznej potrzeby drzwi do pomieszczeń, które mogą być objęte pożarem, ponieważ nagły dopływ powietrza sprzyja gwałtownemu rozprzestrzenianiu się ognia – otwierając drzwi do takich pomieszczeń należy chować się za ich ościeżnicę,
- nie można dopuszczać do blokowania w pozycji otwartej drzwi wyposażonych w samozamykacze,
- po zakończeniu ewakuacji osób należy sprawdzić, czy wszyscy opuścili poszczególne pomieszczenia – przy niezgodności stanu osobowego i podejrzenia, że ktoś pozostał w zagrożonej strefie, należy natychmiast fakt ten zgłosić jednostkom ratowniczym przybyłym na miejsce akcji i przeprowadzić ponowne sprawdzenie pomieszczeń w budynku.

ZASADY STOSOWANIA, ROZMIESZCZANIA I OBSŁUGI PODRĘCZNEGO SPRZĘTU GAŚNICZEGO W BUDYNKACH PRZEZNACZONYCH NA POBYT LUDZI

Do prowadzenia skutecznej działalności w zapobieganiu pożarom i ich zwalczaniu niezbędne jest posiadanie wiedzy o procesie spalania, gdyż tylko ona pozwala na wszechstronną ocenę elementów, jakie składają się na szeroko rozumiane zjawisko pożaru. Ogólnie rzecz biorąc, spalanie jest procesem chemicznym, w czasie którego występuje łączenie się materiału palnego z utleniaczem (najczęściej tlenem), podczas którego wydziela się światło, ciepło i inne produkty spalania. Aby powstał, a następnie rozwijał się proces spalania konieczne jest istnienie w odpowiedniej proporcji substancji palnej, utleniacza oraz energii cieplnej niezbędnej do zainicjowania procesu.

PODRĘCZNY SPRZĘT GAŚNICZY – DOBÓR I ROZMIESZCZENIE

Podręczny sprzęt gaśniczy to przenośny sprzęt uruchamiany ręcznie, służący do gaszenia pożarów w ich początkowej fazie. Przy doborze i rozmieszczeniu podręcznego sprzętu gaśniczego w obiektach należy uwzględnić przepisy rozporządzenia MSWiA z dn. 16.06.2003 r. w sprawie ochrony ppoż. budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 121, poz. 1138).

W szczególności należy przestrzegać następujących zasad:

- co najmniej jedna jednostka masy środka gaśniczego 2 kg (lub 3 dm³) zawartego w gaśnicach powinna przypadać, z wyjątkiem przypadków określonych w przepisach szczególnych :
 - 1) na każde 100 m² powierzchni strefy pożarowej w budynku, niechronionej stałym urządzeniem gaśniczym:
 - a) zakwalifikowanej do kategorii zagrożenia ludzi ZL I, ZL II (przedszkole), ZL III (szkoła) lub ZL V,
 - b) produkcyjnej i magazynowej o gęstości obciążenia ogniowego ponad 500 MJ/m²,
 - c) zawierającej pomieszczenie zagrożone wybuchem;
 - 2) na każde 300 m² powierzchni strefy pożarowej niewymienionej w pkt 1, z wyjątkiem zakwalifikowanej do kategorii zagrożenia ludzi ZL IV (budynek mieszkalny).
- do gaszenia pożarów grupy A (w których występuje zjawisko spalania żarowego np. drewna, papieru, tkanin) stosuje się gaśnice płynowe lub proszkowe (wypełnione proszkiem fosforanowym) oraz w ograniczonym zakresie gaśnice śniegowe,

- do gaszenia pożarów grupy B (cieczy palnych i substancji stałych, topiących się) stosuje się zamiennie gaśnice płynowe, śniegowe lub proszkowe,
- do gaszenia pożarów grupy C (gazów palnych) stosuje się zamiennie gaśnice proszkowe lub śniegowe,
- do gaszenia pożarów poszczególnych grup z indeksem E (urządzeń elektrycznych pod napięciem lub materiałów znajdujących się w pobliżu tych urządzeń) stosuje się zamiennie gaśnice proszkowe lub śniegowe,
- sprzęt powinien być umieszczony w miejscach łatwo dostępnych i widocznych, przy wejściach i klatkach schodowych, przy przejściach i korytarzach, przy wyjściach na zewnątrz pomieszczeń,
- w obiektach wielokondygnacyjnych sprzęt należy umieszczać w tych samych miejscach na każdej kondygnacji, jeżeli warunki techniczne na to pozwalają,
- oznakowanie miejsc usytuowania sprzętu powinno być zgodne z Polskimi Normami,
- do sprzętu powinien być zapewniony dostęp o szerokości co najmniej 1 m,
- sprzęt należy umieszczać w miejscach nie narażonych na uszkodzenie mechaniczne oraz działanie źródeł ciepła,
- odległość dojścia do sprzętu nie powinna być większa niż 30 m.,
- gaśnice powinny być poddawane okresowym (nie rzadziej niż raz w roku) czynnościom konserwacyjnym; przeglądy lub ewentualne remonty i naprawy gaśnic należy zlecać wykwalifikowanym pracownikom (konserwatorom sprzętu ppoż.) lub specjalistycznym firmom .

ZASADY OBSŁUGI GAŚNIC I HYRANTÓW WEWNĘTRZNYCH

Gaśnica proszkowa – jest to cylindryczny zbiornik zaopatrzonej w dźwignię uruchamiającą zawór lub zbijak. Środek gasniczy (proszek) wyrzucany jest przez dyszę lub wężyk zakończony prądowniczką przy pomocy gazu obojętnego (azot lub dwutlenek węgla). Po dostarczeniu gaśnicy w miejsce pożaru zrywamy plombę i wyciągamy zawleczkę blokującą, uruchamiamy dźwignię lub wciskamy zbijak i kierujemy strumień środka gaśniczego na ognisko pożaru. Działanie gaśnicy proszkowej można w każdej chwili przerwać przez zwolnienie dźwigni uruchamiającej lub dźwigni prądowniczki. Ze względu na swoją budowę syfonową gaśnica prawidłowo pracuje tylko w pozycji pionowej.

Gaśnica płynowa – zasady obsługi gaśnicy pianowej są podobne do zasad obsługi gaśnicy proszkowej.

Gaśnica śniegowa – jest to cylindryczny zbiornik zaopatrzony w zawór (pokrętny lub szybko otwieralny) i wężyk zakończony dyszą wylotową. Wewnątrz gaśnicy znajduje się skroplony dwutlenek węgla, który po uruchomieniu gaśnicy pod własnym ciśnieniem wydostaje się na zewnątrz oziębiając się do temperatury ok. – 80 °C. Po dostarczeniu gaśnicy w miejsce pożaru zrywamy plombę zabezpieczającą (ewentualnie wyciągamy zawleczkę blokującą), uruchamiamy zawór i kierujemy strumień środka gaśniczego na ognisko pożaru. Działanie gaśnicy śniegowej można w każdej chwili przerwać zamykając zawór.

Należy pamiętać, że :

- w czasie działania gaśnicy należy ją trzymać tylko za uchwyty,
- nie wolno używać tych gaśnic do gaszenia palącej się odzieży na człowieku.

Ze względu na swoją budowę syfonową gaśnica prawidłowo pracuje tylko w pozycji pionowej.

Podstawowy sposób użycia poszczególnych gaśnic przedstawiany jest także w sposób graficzny na etykietach naklejonych na gaśnice.

Hydrant wewnętrzny – jest urządzeniem przeciwpożarowym umieszczonym na sieci wodociągowej wewnętrznej, służącym do gaszenia pożarów grupy A . Umożliwia on dogodne gaszenie ewentualnego pożaru (z większych niż gaśnice odległości), a w szczególności przydatny jest do gaszenia pożarów w zarodku (hydrant \varnothing 25) oraz do dogaszania pogorzeliisk .

W celu uruchomienia hydrantu wewnętrznego należy :

- otworzyć szafkę,
- rozwinąć wąż tłoczny zakończony prądownicą,
- otworzyć (odkręcić) zawór hydrantowy,
- skierować strumień wody na źródło ognia.

Nie wskazane jest używanie hydrantów wewnętrznych (wody) do gaszenia pożarów w obrębie elektroniki użytkowej oraz instalacji i urządzeń elektrycznych pod napięciem (niszczące działanie wody oraz możliwość porażenia prądem). W związku z powyższym pełne wykorzystanie hydrantu wewnętrznego do gaszenia ewentualnego pożaru może nastąpić tylko w ostateczności (np. po wykorzystaniu najbliższych gaśnic).